

Historia Ya Kitabo

SOMO LA
KWANZA

ULIMWENGU
MKAMILIFU

THIRD MILLENNIUM
MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Kwa Video, muongozo wa utafiti na rasimili nyingine tafadhali tembelea tovuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.
Kwa Video, muongozo wa utafiti na rasimili nyingine tafadhali tembelea tovuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.

Kuhusu Huduma Ya Milenia Ya Tatu

Ilianzishwa mwaka 1997, Huduma ya Milenia Ya Tatu ni shirika lisilo la kujitafutia faida la Kikristo; hujitolea katika kutoa *Elimu ya Biblia, Kwa Ulimwengu, Bila malipo*. Katika kukabiliana na kuongezeka kwa haja ya kimataifa kwa ajili ya sauti, msingi wa Biblia ya mafunzo ya uongozi wa Kikristo, katika kusambaza seminari mtaala hasa kwa ajili ya viongozi wa Kikristo ambao hawana wingi wa vifaa vya mafunzo. Kwa kujenga na kufadhili masomo ya kirafiki, katika lugha 5 (Kiingereza, Kihispania, Kirusi, Kichina Mandarin na Kiarabu), Milenia Ya Tatu ina maendeleo njia ya gharama nafuu kwa ajili ya mafunzo ya wachungaji na viongozi wa Kikristo ulimwenguni kote. Masomo yote yaliyoandikwa iliyoundwa na zinazozalishwa katika nyumba, ni sawa katika muundo na ubora wa zile za Channeli ya Historia ©. Mwaka 2009 kazi ya Milenia ilishinda tunzo mbili Telly kwa ajili ya utoaji bora wa video katika Matumizi ya *michoro* na *Elimu*. Vifaa vyetu huchukua fomu ya DVD, magazeti, Internetvideo, satellite televisheni maambukizi, na matangazo ya redio na televisheni.

Kwa habari zaidi kuhusu huduma yetu na kujifunza jinsi gani unaweza kujihusisha, tafadhali tembelea www.thirdmill.org

Yaliyomo

I. Utangulizi.....	1
II. Mtazamo Wa Kijumla	1
A. Msukumo	2
1. Kutegemea	2
2. Muundo	2
B. Usuli	2
1. Upatikanaji	3
2. Muingiliano	3
C. Kusundi	4
III. Muundo Fahisi	5
A. Ulimwengu Wenye Ngiza Na Machafuko	6
B. Ulimwengu Mkamilifu	6
C. Siku Sita Za kuagiza	7
IV. Maana Halisi.....	8
A. Ulimwengu Wenye Ngiza Na Machafuko	9
B. Ulimwengu Mkamilifu	10
C. Siku Sita Za kuagiza	12
1. Ukombozi Kutoka Misri	12
2. Kumiliki Kaanani	13
V. Matumizi Ya Kisasa.....	14
A. Uzinduzi	15
B. Uendelevu	16
C. Ukamilifu	17
VI. Hitimisho	19

Historia Ya Kitabo

Somo La Kwanza

Ulimwengu Mkamilifu (Mwanzo 1:1–2:3)

UTANGULIZI

Miaka michache iliyopita, mimi nilikuwa nikiendesha gari langu nikapata treni iliyokuwa imeruka nyimbo zake. Na bila shaka ilikaa mahali pale bila kuondoka. Wakati treni inatoka katika njia iliokuwa imeundiwa kuifuata , inakaa pale na kuwa shida kubwa sana.

Naam, katika mwanzo wa nyakati, Mungu aliweka mvumo wa kufuatilia, au njia, kwa viumbe wake kufuata na njia hii inatuongoza hadi katika utukufu wa hatima ya uumbaji wa Mungu. Lakini wakati na tena, binadamu wameshindwa kufuata njia ya Mungu aliyoiweka kwa viumbe wake. Sisi tumetoa ulimwengu kwa njia sawa na kuwa katika shinda kubwa sana.

Katika mfululizo huu wa masomo, tutajifunza kuhusu njia ambayo Mungu aliyatoa kwa viumbe wake katika miaka ya mwanzo wa historia ya ulimwengu – kile katika ukristo mara nyingi tunakiita "mipangilio ya uumbaji. " Na tutachunguza Mwanzo sura ya 1 hadi 11 , mara nyingi hujulikana kama *Historia Ya kitabo* . Hizi sura za Biblia zitatusaidia kuona njia ya ajabu Mungu alitaka watu wa Israeli kufuata chini ya uongozi wa Musa. Na pia zitatuonyesha sisi njia sisi kama watu wake tunafaa kufuata hata leo.

Tumeliita somo hili la kwanza, "Ulimwengu Mkamilifu" kwa sababu tutaelekeza nguvu zetu kwenye kitabu cha Mwanzo sura 1 aya 1 hadi sura ya 2 mstari wa 3 , kifungu ambapo Musa kwanza alielezea jinsi Mungu aliutengeneza ulimwengu katika mpangilio kamili na akaridhika nayo.

Kama tutakavyoona, ulimwengu huu bora ulitarajisha au ulikuwa kivulicha hatima kuelekea kule ambapo Mungu alikuwa akiwapeleka Israel katika siku za Musa - hatima hiyo pia Mungu wakati huu anawachukua watu wake wote katika historia. haituonyeshi tu jinsi mambo yalikuwa katika mwanzo, lakini pia jinsi maishayanafaa kuwa sasa , na jinsi ulimwengu wetu utakuwa wakati wa mwisho.

Somo hili limegawanywa katika sehemu nne. Kwanza, tutaleta maelezo ya jumla ya historia ya kitabo cha Mwanzo sura ya 1 hadi 11 . Pili, tutaleta lengo nyembamba kuhusu Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3, tukiangalia kwanza katika muundo wake fasihi. Tatu, tutayachunguza maana halisi ya sehemu hii ya Mwanzo katika mwanga wa muundo wake. Na nne, tutaangalia matumizi sahihi ya kisasa ya kifungu hiki. Hebu tuanze na maelezo ya jumla ya kitabo cha historia ya Mwanzo sura ya 1 hadi 11 .

MAELEZO

Mfumo wetu wa Mwanzo sura ya 1 hadi 11 inaweza kuonekana kidogo kuwa sio ya kawaida kwa mara ya kwanza. Hivyo, tunapaswa kueleza mkakati yetu ya msingi. Mawazo angalau tatu kuu itakuwa mwongozo wa somo letu la sehemu hii ya Biblia: kwanza, uongozi wa sura hizi, la pili, usuli fasihi nyuma ya sura hizi, na tatu, madhumuni ambayo sura hizi ziliandikwa.

Katika nafasi ya kwanza, tuko imara katika nia ya uongozi wa Mungu wa kila andiko, ikiwa ni pamoja na Mwanzo sura ya 1 hadi 11.

MSUKUMO

Ufahamu wetu wa kiinjalisti kuhusu msukumo inatukumbusha makala mbili muhimu sana juu ya sehemu hii ya kitabu cha Mwanzo: kwanza, kuaminika kwake na ya pili, mpango wake kukusudia.

Kutegemea

Tunasisitiza katika suala hili kwa nguvu kwamba sehemu hii ya Biblia ni ya kutegemewa kabisa kwa sababu ilitokana na Mungu. Sasa, masuala mengi ya kihistoria hutokea wakati sisi tunajifunza sehemu hii ya Biblia, na baadhi ya mambo haya hayajatatuliwa kikamilifu. Lakini kwa madhumuni yetu itakuwa inatosha kusema kwamba uongozi wa Mungu ina maana ya utegemevu. Musa alikuwa na lengo kwa wasomaji wake wa awali kwamba wapokee sehemu hii ya Mwanzo kama kihistoria ya kweli. Sasa, tu kama na maandiko yote, tunafaa kutafsiri vifungu hivi kwa uangalifu ili kwamba tusinje kutoelewa vipimo viao via kihistoria. Hata hivyo, ni wazi kwamba waandishi wengine wa Biblia, na hata Yesu mwenyewe, waliamini kuwa hadithi ya Mwanzo sura ya 1 hadi 11 ilikuwa historia ya kuaminika. Masomo haya yatanjenga juu ya imani kwamba sura hizi ni za kweli na za kuaminika kumbukumbu kuhusu nini hasa kilichotokea katika nyakati za kale.

Wakati tunaamini kwamba historia ya kitabo ni ya kuaminika, sisi lazima daima tukumbuke kwamba Mungu aliongoza Musa kuchagua na kupanga maudhui ya sura hizi kwa mujibu wa mpango fulani.

Muundo

Fikiria juu yake kwa njia hii: Mwanzo sura ya 1 hadi 11 inashughulikia historia nzima ya ulimwengu kutoka kwa uumbaji hadi nyakati za Ibrahimu, ambaye aliishi karibu 2000-1800 BC. Sasa tunawezakubaliana kwamba Musa aliacha nje matukio mengi zaidi ya ulimwengu katika kipindi cha muda huo kuliko yale aliweka katika sura hizi fupi kumi na moja.

Hivyo kuelewa Mwanzo sura ya 1 hadi 11 ni lazima tufahamu uchaguzi huu na pia utaratibu wa sura hizo. Kama tukifahamu jinsi Musa kwa makusudi ilivyoiunda historia hii ya kitabo, tutakuwa na uwezo wa kujibu baadhi ya maswali muhimu sana. Kwa nini Mungu kuhamasisha Musa kujumuisha pamoja habari hii kidogo? Na kwa nini Mungu alimfanya Musa kupanga habari hiyo iliyochaguliwa kama alivyofanya?

Kuelewa ni kwa nini Musa aliandika kama alivyofanya, ni lazima kwanza kuangalia ndani ya usuli wa mila fasihi zilizokuwepo katika siku zake.

USULI

Maandiko ya Mashariki ya Karibu kale ni muhimu sana kwa madhumuni yetu ya kwanza kwa sababu akaunti nyingine ya kitabo walikuwa inapatikana kwa wingi Musa; na pili, kwa sababu Musa kweli alipozungumza na akaunti nyingine ya kitabo .

Upatikanaji

Utafiti wa Akiologiko ameonyesha kuwa Musa alikuwa si mtu wa kwanza kuandika kuhusu asili ya ulimwengu. Kuwa na uhakika, Mungu aliongoza Musa, ili akaunti yake iwe ni ya kweli. Lakini Musa aliandika katika siku na wakati mataifa mengi na makundi katika Mashariki ya Karibu yalikuwa tayari yameandika hadithi nyingi kuhusu historia ya kitabo.

Baadhi ya maandiko haya ya kale yanafahamika. Watu wengi wamesikia mambo kama *Enuma Elish*, au kuundwa kwa hadithi ya Babeli, au "Ubao kumi na moja" ya *Gilgamesh Epic*, au hadithi ya mafuliko ya Babeli. Aina tofauti ya akaunti ya kitabo yaliyoandikwa katika Misri na Kanaani pia. Haya na nyaraka nyingi nyingine kutoka ulimwengu wa kale zilishughulikia asili na historia ya awali ya ulimwengu.

Na si tu, lakini nyingi za nyaraka hizi za Karibu Mashariki zilikuwa zinapatikana na Musa katika ujana wake. Musa alikuwa na elimu katika chuo cha kifalme cha Misri, na maandiko yake yanaonyesha kwamba alijua maandiko ya ulimwengu wa kale. Kama Musa aliandika kwa uwezo na muongozo wa Mungu -na akaunti ya kweli yake ya kipindi cha kitabo, alikuwa na ufahamu kabisa wa mila za kale kifasihi katika Mashariki ya Karibu.

Kujua kwamba akaunti nyingine za kitabo zilikuwa zinapatikana na Musa, sisi ni sasa katika nafasi ya kuuliza swali jingine: Je, Musa kuingiliana na hadithi na mashujaa wa tamaduni nyingine ?

Mwingiliano

Kama tutakavyoona katika mfululizo huu wa masomo, Musa alitangamana na mila nyingine ya kitabo yote katika ubaya na uzuri.

Kwa upande mmoja, Musa aliandika historia yake ya mapema ili kukabiliana na uwongo kupitia ukweli. Ni lazima daima tukumbuke kwamba wana wa Israeli wakiongozwa na Musa walikuwa na kila aina ya ushawishi wa kipagani. Walikuwa wanajaribiwa kuamini kuwa ulimwengu ilitokana na juhudi na mapambano ya miungu wengi. Wao walikuwa katika hali ya kukana imani ya kweli ya mababu zao, au kuchanganya ukweli huu na imani za kidini ya mataifa mengine. Katika mambo mengi, Musa aliandika akaunti yake ya mara ya kitabo kufundisha watu wa Mungu jinsi mambo hasa ilivyotokea. Alitaka kuanzisha ukweli wa Yahwism dhidi ya uongo wa dini zingine.

Wakati huo huo, Musa aliitimiza lengo hili hasi ya kukataa hadithi za uongo katika mazungumzo mazuri na mila fasihi ya wakati wake. Maandiko yake kwa makusudi yalikuwa kama maandiko mengine ya kale karibu mashariki ili aweze kuwasilisha ukweli wa Mungu kwa njia Israeli wangeweze kuelewa. Ingawa kuna

kufanana kati ya akaunti ya Musa na maandiko kadhaa muhimu mengi, hivi karibuni utafiti Akiolologiko ametaja kuhusu kufanana sana na fasaha ya utamaduni mmoja.

Mwaka 1969 hati muhimu ilichapishwa chini ya kichwa *Atrahasis* : Hadithi Ya Mafuriko ya Babeli. Sasa hatuwezi kuwa na uhakika wa jinsi mbali nyuma utamaduni wa hati hii fika , lakini ni muhimu kwetu kwa sababu huleta pamoja katika hadithi vipande moja mengi ambayo hapo awali alikuwa anajulikana tofauti tu .

Atrahasis Epic ifuatavyo muundo wa msingi tatu: Ni huanza na kuundwa kwa binadamu. Viumbe wa binadamu ni ikifuatiwa na rekodi ya mapema historia ya binadamu, ambayo inalenga hasa juu ya rushwa ya ulimwengu kutokana na jamii ya binadamu.

Na kisha hatimaye, ufasidi huu ni hiyo kurekebisha na mafuriko ya hukumu na mpangilio mpya wa ulimwengu .

Kulinganisha Mwanzo na *Atrahasis* inasaidia sana wazo kwamba Musa sumu rekodi yake kwa makusudi makuu muundo. Kwa mtazamo wa kwanza , Mwanzo 1 hadi 11 inaweza kuonekana kuwa ukusanyaji huru ya vifungu kwamba hoja kutoka kwenye mada mmoja hadi mwingine bila mwendelezo sana, lakini tu ya kutambua fasihi uwiano mpana na *Atrahasis* inatusaidia kuona kwamba ya kitabo historia ya Musa ana pamoja kama hadithi line moja na muundo kuu .

Mwanzo sura ya 1 hadi 11 mgawanyiko katika sehemu tatu: kwanza kuundwa bora katika sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3 ; pili rushwa ya ulimwengu kutokana na dhambi ya mwanadamu katika Mwanzo sura ya 2 mstari wa 4 kupitia sura ya 6 mstari wa 8 ; na kisha hatimaye mafuriko na utaratibu mpya katika Mwanzo sura ya 6 mstari wa 9 kupitia sura ya 11 aya ya 9.

Sasa tuko katika nafasi ya kuuliza swali la tatu : Kwa nini Musa kuandika Mwanzo sura ya 1 hadi 11 ? Je, yeye nia ya kufikisha wasomaji wake Israeli, ?

KUSUDI

Katika ngazi ya msingi sana , tunaweza kuwa na uhakika kwamba Musa alitaka kuwafundisha Israel ukweli kuhusu siku za nyuma. Aliwataka kujua nini Mungu wao alivyofanya katika miaka ya mwanzo ya historia ya ulimwengu. Tu kama hadithi ya mataifa mengine walikuwa lengo la kushawishi watu juu ya mitazamo ya uongo hizo, Musa kumshawishi Israel ya ukweli wa kihistoria wa imani yao.

Lakini juu ya uchunguzi wa karibu sisi ni kwenda kuona lengo ziada nyuma ya kitabo historia ya Musa. Hasa, yeye pia aliandika ili kushawishi Israel kuendana wenyewe kwa mapenzi ya Mungu. Sasa, lengo hili ziada ni si wazi kwa urahisi kwa kila mtu anayesoma kitabu cha Mwanzo sura ya 1 hadi 11, lakini inakuwa wazi mara moja tunatambua kwamba akaunti nyingine ya kitabo pamoja kusudi hili huo pia.

Kabla ya kuelewa lengo la akaunti ya kitabo , tuna kutambua kwamba mengi ya kale tamaduni Karibu Mashariki kuamini kwamba ulimwengu muundo au patterned kulingana na isiyo ya kawaida hekima cosmic. Katika hali yake ya bora , ulimwengu kuendeshwa kwa mujibu wa hekima hii au amri ya Mungu . Na ni jukumu la kila mtu katika jamii, kutoka mfalme kwa watumwa, kuendana kama iwezekanavyo ili utaratibu huu wa Mungu.

Sasa ni nini hii kufanya na hadithi ya kitabo na mashujaa katika Mashariki ya Karibu kale ? Tamaduni karibu na Israeli na akaunti ya kitabo ambayo alizungumza

kuhusu matukio ya karibu mwanzo wa wakati. Walisema hivi ili kueleza miundo ambayo mungu alikuwa kujengwa katika ulimwengu katika nyakati za kale. Mila zao kuhusu wakati ya kitabo walikuwa si tu na wasiwasi na historia ya mwanzo ya ulimwengu. Waliandika akaunti zao ya kitabo kuhalalisha kidini na kijamii mipango yao ya sasa. Waandishi wa maandiko hayo, ambao walikuwa mara nyingi makuhani, alisema kwa njia miungu awali alipanga ulimwengu ili kuonyesha jinsi mambo ilitakiwa kuwa katika siku yao wenyewe. Wakati wao kulenga masuala maalum kidini, kama vile nyumba, na makuhani na tamaduni. Ambalo ndilo ilipendelewa na miungu na ambayo kikuhani ya familia kutumika? Wakati mwingine, walikuwa na wasiwasi na pana miundo ya kijamii, kama vile nguvu ya kisiasa na sheria. Ambaye alikuwa kuwa mfalme? Kwa nini baadhi ya watu watumwa? Hadithi wao aitwaye watu kuendana na kuundwa kwa hukumu ya miungu, miundo wao alikuwa na kuweka kwa ulimwengu.

Kama tutaona katika masomo haya, Musa aliandika kitabu cha Mwanzo sura ya 1 hadi 11 kwa sababu sawa sana. Kwa upande mmoja, Musa aliandika historia yake ya kitabo kwa lengo wazi juu ya njia Bwana alikuwa kuundwa na kuamuru ulimwengu katika nyakati za kale. Kutoka kwa viumbe na mnara wa Babeli, Musa aliwaambia Israeli juu ya njia mambo yalitokea muda mrefu uliopita. Hata hivyo hakuwa na kufanya hivyo tu nje ya kihistoria. Kama Musa aliwaongoza wana Israeli kutoka Misri katika Nchi ya Ahadi, yeye wanakabiliwa na wapinzani wengi ambao waliamini kwamba alikuwa kweli kupotoshwa wana wa Israeli. Katika kukabiliana na upinzani huu, historia ya kitabo alionyesha kwamba sera na malengo ya Israel ya Musa ilikuwa kweli kwa mpango wa Mungu kwa ulimwengu. Matokeo yake, kupinga mpango wa Musa ilikuwa ni kumpinga hukumu ya Mungu.

Katika rekodi yake ya kuundwa kwa bora katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3, Musa ilionyesha kuwa Israel kwa kweli kuelekea bora wa Mungu kwa kwenda upande wa Kanaani. Katika rekodi yake ya rushwa ulimwenguni katika sura ya 2 mstari wa 4 kupitia sura ya 6 mstari wa 8, Musa ilionyesha kuwa Misri ilikuwa ni sehemu ya rushwa na ugumu wa maisha ambayo yalitokana na laana ya Mungu juu ya dhambi. Hatimaye, katika rekodi yake ya mafuriko na kusababisha utaratibu mpya katika Mwanzo sura ya 6 mstari wa 9 kupitia sura ya 11 mstari wa 9, Musa alionyesha Israel kwamba alikuwa kuwaleta katika utaratibu mpya kwa baraka nyingi, kama vile Nuhu hapo mbele yake alikuwa na kuletwa utaratibu mpya na baraka kwa ulimwengu. Mambo haya ya kitabo kikamilifu haki maono Musa kwa ajili ya baadaye ya Israeli. Kama angeweza kuwashawishi Israeli wa kweli hizi, kisha waaminifu kati ya Israel gani kurejea mbali na Misri na kuchukua nchi ya Kanaani kama urithi wao wa Mungu.

Sasa kwa kuwa tuna ilianzisha mfumo wetu wa jumla wa historia ya kitabo ya sura ya 1 hadi 11, sisi ni katika nafasi ya kuangalia maelezo ya sehemu ya kwanza ya Mwanzo: Mungu Bora World ilivyoelezwa katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3.

MUUNDO FASIHI

Wakati wa madhehebu ya Kiinjili wengi kufikiria kuhusu sura ya kwanza ya Biblia, wanafikiri kuhusu ubishi wote wanaozunguka tafsiri yake. Je, Mungu kujenga

ulimwengu kwa siku sita wa kawaida? Walikuwa "siku" ya Mwanzo 1 umri mkubwa au epochs? Au ni Mwanzo 1 fulani mashairi, sherehe mashirika yasiyo ya kihistoria ya shughuli za ubunifu wa Mungu? Yote ya nafasi hizi ni kukubalika ndani ya duru za kiinjili. Ingawa maoni yangu mwenyewe ni kwamba Mwanzo 1 inafundisha kuwa Mungu alifanya ulimwengu kama tunajua kuwa leo katika siku sita kawaida, si Wakristo wote wanaoamini Biblia kushikilia mtazamo huu.

Tunapokaribia sura ya kwanza ya Mwanzo katika masomo haya, wasiwasi wetu ni si sana na masuala ya kihistoria kama haya. Tuna wasiwasi zaidi na maswali ya fasihi. Sisi ni nia ya zaidi katika vipi na kwa nini Musa aliandika sura hii. Miundo nini fasihi kuonekana katika kifungu hiki, na ni jinsi gani miundo kutusaidia kuelewa kusudi Musa? Tunatakiwa kuanza kwa kubainisha kwamba kifungu hiki ina hatua tatu kuu, yaani, mwanzo, kati na mwisho.

Akaunti ya Musa kuundwa kwa huanza na sura ya 1 mstari wa 1 na 2. Tunaweza kujumlisha maudhui ya aya hizi kama "chaotic ulimwengu wa giza." Aya Sura ya 1 3 kupitia 31 aina sehemu ya katikati ya nyenzo hii, ambayo ina wanaoitwa "siku sita za uumbaji," au nini sisi kuwaita "siku sita za kuagiza" viumbe. Hatimaye, sura ya 2 mstari wa 1 kupitia 3 ni siku ya Sabato, au kama sisi kuiita, "ulimwengu bora." Sisi kuchunguza sehemu zote tatu za muundo huu katika somo hili, mwanzo na machafuko ulimwengu wa giza. Pili, sisi kuchunguza sehemu ya mwisho ambayo inahusika na ulimwengu bora. Na hatimaye, sisi kuchunguza siku sita za kuagiza. Hebu tuangalie kwanza katika ulimwengu wenye giza na machafuko ya sura ya 1 mstari wa 1 na 2.

ULIMWENGU WENYE GIZA NA MACHAFUKO

Kuangalia sehemu ya kwanza ya Mwanzo sura ya 1, tunaona muhimu sana makubwa mvutano kati ya machafuko kufunika ardhi na roho ya Mungu. Ufunguzi wa sura 1 verses 1 na 2 seti hatua kwa kutoa cheo katika mstari wa 1, na kwa kueleza hali ya awali ya ulimwengu katika mstari wa 2. Kusikiliza kwa njia ya Musa kuiweka katika sura ya 1 mstari wa 2:

Sasa nchi ilikuwa ukiwa na tupu, giza lilikuwa juu ya uso wa kina, na Roho wa Mungu ikatulua juu ya maji. (Mwanzo 1:2)

Mstari huu utangulizi mvutano makubwa ambayo unapita katika sura hii nzima. Upande mmoja wa mgogoro huu, ulimwengu ni "ukiwa na tupu," au kama ni alisema kwa Kiebrania, toho wābōhū (נֶבֶל הַיָּם). Msemo huu Kiebrania haina kutokea mara nyingi kutosha katika Biblia kwa sisi kujua hasa nini maana yake. Lakini wasomi wengi wanaamini kwamba ilimaanisha kwamba ulimwengu ilikuwa uninhabitable, adui wa maisha ya binadamu, kiasi kama jangwa au jangwa ni duni kwa maisha ya binadamu. Hivyo, katika mwanzo wa kifungu hiki, tunaona kwamba uninhabitable, na giza, primordial, chaotic kina kufunikwa ulimwengu nzima.

Hiki pili katika mvutano makubwa pia inaonekana katika sura ya 1 mstari wa 2. Musa aliandika kwamba "Roho wa Mungu ikatulua juu ya maji." Neno Kiebrania kutumika hapa ni *merachefet* (מֵרַחֵףֶת) ambayo ina maana ya "kuruka juu" au "kuzindika juu."

ULIMWENGU HALISI

Sehemu hii ni muundo sana tu. Inaanza katika sura ya 2 mstari wa 1 na kauli muhtasari kwamba Mungu alipomaliza kazi yake ya ubunifu , na inamalizia katika sura ya 2 mistari ya 2 na 3 na Mungu katika mapumziko. Tunasoma maneno haya katika kitabu cha Mwanzo sura ya 2 mistari ya 2 na 3:

Katika siku ya saba Mungu alipomaliza kazi amekuwa akifanya kazi , hivyo siku ya saba alipumzika kutoka kazi yake yote. Na Mungu akaibarikia siku ya saba akaitakasa . (Mwanzo 2:2-3)

Wakati Musa alielezea Mungu kama kuingia hali ya raha ya Sabato , kwa kuwawezesha kutenda baraka maalum kwa siku hiyo na kuifanya takatifu , alitangaza kwamba mvutano kati ya machafuko na hovering Roho wa Mungu alikuwa kutatuliwa. Mungu alikuwa hawa giza , ilitawala juu ya machafuko ya kina, na furaha katika ulimwengu yake walau aliamuru. Hadithi kuundwa anakuja na mwisho kwa maono haya delightfully ya amani ya ulimwengu katika amani kamilifu.

Sasa kwa kuwa tumeona jinsi viumbe akaunti Musa huanza na kuishia , tunapaswa kuangalia sehemu katikati ya fungu hili ambayo inaeleza jinsi mvutano kati ya ulimwengu ya fujo na hovering Roho wa Mungu ilikuwa kutatuliwa.

SIKU SITA YA KUAGIZA

Kifungu Hii inatufundisha kuwa Mungu kuwazuia machafuko na kuagiza ulimwengu kulingana na ajabu siku sita mpango ilivyoelezwa katika sura ya 1 mstari wa 3 kupitia 31. Lengo kuu ya nyenzo hii inakuwa wazi wakati sisi kuona kwamba Musa kurudia ilianzisha vitendo na maneno , "Na Mungu alisema. " Hii ni kwa sababu Mungu ni tabia kuu ya nyenzo hii, na neno lake lenye nguvu ni lengo la aya hizi.

Neno la Mungu tu kuletwa ili mkubwa kwa ulimwengu. Tofauti na wengi wa miungu mythological kutoka tamaduni nyingine , Mungu wa Israeli wanakabiliwa hakuna mapambano na hakuna vita kama yeye kuundwa. Yeye tu alisema, na ulimwengu alichukua mpangilio wake sahihi. Zaidi ya hapo, neno la Mungu amesema kuonyeshwa hekima yake nguvu. Mungu kuweka ulimwengu katika ili walionekana bora kwake.

Wakalimani wengi kuwa alitambua kuwa siku ya Mungu kuagiza kuundwa kwa kuanguka katika makundi mawili ya tatu : siku 1 kupitia 3 na siku 4 hadi 6. Uhusiano kati

ya seti hizi mbili kwa siku yameelezwa kwa njia nyingi, na kuna uhusiano nyingi. Moja ya njia ya manufaa kwa kuanzisha wenyewe na mwelekeo wa haya ni kuteka juu ya maelezo ya ardhi katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2. Itakumbukwa kwamba Musa alisema nchi ilikuwa ukiwa na tupu , *toho wābōhū* (תְּהוֹ וָבוֹהוּ). Maneno haya inaweza kutumika kuelezea umuhimu wa seti mbili za siku tatu.

Upande mmoja, katika siku ya kwanza tatu Mungu kushughulikiwa na ukweli kwamba nchi ilikuwa " ukiwa ." Hiyo ni kusema , akaleta fomu viumbe wake na kujitenga eneo moja kutoka kwa mtu mwingine na kuchagiza nyanja au nyanja ndani ya viumbe wake. Kwa upande mwingine, wakati wa siku tatu za mwisho Mungu kushughulikiwa na ukweli kwamba ulimwengu chaotic alikuwa " tupu " au " tupu. " Ufumbuzi wa Mungu ilikuwa kujaza up nyanja mbalimbali alikuwa kuundwa kwa wakazi.

Fikiria juu ya kwanza ya siku tatu. Siku moja Mungu kutengwa uwanja wa mchana na usiku . Hata kabla ya hapo alikuwa jua, Mungu unasababishwa Mwanga na uangaze katika giza la machafuko ulimwengu wa giza.

On siku mbili, Mungu kutengwa eneo la maji chini na maji juu na kukaza mwendo kuba au anga juu ya nchi. Hatua hii ya Mungu unasababishwa nini sisi sasa kuwaita anga ya ulimwengu yetu , na kujitenga na maji juu ya nchi kutoka unyevu katika anga ya juu .

Katika siku tatu, Mungu kutengwa na mipaka ya nchi kavu kutoka baharini. Bahari walikuwa wamekusanyika katika mikoa ya nchi, na ardhi kuonekana. Mimea ilianza kukua juu ya nchi kavu. Hivyo ni kwamba siku ya kwanza ya siku tatu Mungu kuletwa fomu ulimwengu ukiwa . Akajenga nyanja ya mwanga na giza , anga kutenganisha maji juu na maji chini , na nchi kavu ya ulimwengu.

Kwa mujibu wa rekodi ya Musa, mara moja Mungu kushughulikiwa na Formlessness ya nchi kwa kujenga nyanja wakati wa kwanza siku tatu, yeye kisha kushughulikiwa na utupu wa ulimwengu katika siku tatu za mwisho kwa kuweka wenyeji katika nyanja hizo.

On siku nne Mungu kuwekwa jua , mwezi na nyota mbinguni kujaza juu ya nyanja ya mwanga na giza ambayo alikuwa sumu kwenye siku ya kwanza. Miili hizi za mbinguni waliwekwa katika anga kutawala mchana na usiku na kuwaweka tofauti. Siku ya tano , Mungu aliweka ndege katika hewa na bahari viumbe katika bahari. Wenyeji haya kujazwa nyanja ya maji juu na chini ambayo amekuwa sumu kwenye siku ya pili.

Hatimaye, siku ya sita Mungu kuwekwa wanyama na binadamu juu ya nchi kavu. Wenyeji haya kujazwa juu ya uwanja wa nchi kavu ambayo Mungu alikuwa unasababishwa na kupanda nje ya bahari siku ya tatu.

Musa akakutanisha yote ya viumbe katika makundi haya na wenyeji wao . Kwa neno moja, Mungu alitumia siku sita kuleta ili kifalme chaotic ulimwengu wa giza. Kazi yake ilikuwa ya ajabu ambayo mara sita Mungu alisema:

"Ni vizuri . " (Mwanzo 1:04 , 10, 12 , 18, 21 , 25)

Na baada ya yeye alifanya binadamu kuishi katika nchi kavu , alisema:

"Ni vizuri sana ." (Mwanzo 1:31)

Musa aliweka wazi sana kwamba Mungu alikuwa ajabu radhi na alichokifanya . Hivyo tunaona kwamba Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3 ina kukusudia sana , muundo tata. Kifungu huanza na ulimwengu katika machafuko na Mungu kuhusu kuhamia juu yake. Kwa muda wa siku sita Mungu alisema ili ulimwenguni machafuko. Kwa sababu hiyo, siku ya saba Mungu furaha ili bora alikuwa kuletwa kwa ulimwengu , na alipata raha yake ya Sabato.

Sasa kwa kuwa tumeona kubwa muundo fasihi ya Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 ingawa sura ya 2 mstari wa 3, sisi ni katika nafasi ya kuona ni jinsi gani maana ya awali ya fungu hili ni ilifikia.

MAANA HALISI

Tumeona kwamba kwa kiwango kikubwa ya kitabo historia ya Musa ilikuwa na lengo la kuhalalisha msafara na ushindi wa Israeli kwa kuonyesha jinsi wao walikuwa kwa mujibu wa amri ya Mungu alikuwa imara katika historia ya awali ya ulimwengu . Lakini jinsi gani lengo hili kwa ujumla show yenyewe katika akaunti maalum ya sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3? Jinsi gani Musa kuungana huduma zake kwa Israeli na viumbe hadithi ?

Sisi kuchunguza jinsi Musa alifanya hivyo kwa kuangalia mara nyingine tena katika sehemu tatu kuu ya Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3. Kwanza, tutaangalia chaotic ulimwengu wa giza. Halafu tutasogea kwa sehemu ya mwisho ya ulimwengu walau aliamuru. Na hatimaye sisi kurudi sehemu katikati ya kifungu ambapo Mungu kuamuru ulimwengu . Hebu tuangalie kwanza katika sura ya 1 mstari wa 1 na 2 , chaotic ulimwengu wa giza.

ULIMWENGU WENYE GIZA NA MACHAFUKO

Kwa madhumuni yetu, kipengele muhimu zaidi ya kwanza mistari miwili ya Mwanzo ni mvutano makubwa kuletwa katika mstari wa 2. Namna ambayo Musa ilivyoelezwa mvutano makubwa kati ya ulimwengu ya fujo na Roho Mtakatifu aliweka wazi kwamba alikuwa si tu kuandika juu ya viumbe, lakini pia kuandika kuhusu msafara wa Israeli.

Kwa upande mmoja, itakumbukwa kwamba katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2 Musa ilivyoelezwa ulimwenguni kama " ukiwa " au toho . Kwa upande mwingine , alielezea Roho wa Mungu kama " imetulia ," au katika merachefet Kiebrania.

Umuhimu wa eneo hili inakuwa wazi wakati sisi kuangalia katika kifungu ambacho Musa alluded hii picha makubwa kutoka Mwanzo . Katika mistari Kumbukumbu sura ya 32 10 kwa 12 Musa alitumia msembo cha Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2 kuteka kipaumbele maalum kwa uhusiano kati ya msafara wa Israeli na akaunti viumbe. Kusikiliza nini alisema katika mistari hii:

Katika nchi ya ukame [Bwana] akamkuta katika tasa na kuomboleza taka. Yeye mnalindwa yake na kumjali kwa ajili yake , yeye kumlinda kama mboni ya jicho lake , kama tai ataharikishaye kioto yake na hovers juu ya

vijana wake, kwamba kuenea mbawa zake kwa kuwakamata na hubeba yao juu ya mbawa zake. Bwana peke yake kumpeleka , hakuna mungu wa kigeni alikuwa pamoja naye. (Kumbukumbu 32:10-12)

Aya hizi ni muhimu kwa sababu wao ni sehemu nyingine tu ambapo Musa alitumia maneno " ukiwa " na " imetulia " katika yote ya maandiko yake.

Katika mstari wa 10 mrefu hapa limetafsiriwa " tasa " ni Kiebrania neno toho ambayo inaonekana katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2 kama " ukiwa . " Pia, katika mstari wa 11 mrefu kutafsiriwa kama " hovers " ni merachefet , muda kutumika katika Mwanzo sura ya 1 mstari 2 wakati Roho wa Mungu " hovers " juu ya kirefu.

Musa kuweka suala hizi mbili pamoja katika Kumbukumbu 32 ili kuungana kidete na Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2. Lakini tu jinsi gani matumizi ya maneno haya kuteka uhusiano huu ? Je, maneno " tasa " na " hover " maana katika Kumbukumbu sura ya 32 ?

Katika nafasi ya kwanza, Musa kutumika neno " tasa " Misri. Katika sura ya 32 mstari wa 10 tunasoma maneno haya :

Katika nchi ya ukame [Bwana] akamkuta katika tasa na kuomboleza taka. (Kumbukumbu 32:10)

Katika nafasi ya pili , Musa alitumia neno " hover " kwa ajili ya uwepo wa Mungu na Israeli , pengine kama nguzo ya moshi na moto , kama yeye aliongoza taifa kuelekea Nchi ya Ahadi. Katika sura ya 32 mistari ya 10 na 11 tunasoma maneno haya :

Yeye kumlinda kama mboni ya jicho lake , kama tai ataharikishaye kioto yake na hovers juu ya vijana wake. (Kumbukumbu 32:10-11)

Katika mambo mengi, sisi inaweza kutibu Kumbukumbu sura ya 32 mistari 10 kwa 12 kama ufafanuzi Musa kwa kazi yake mwenyewe katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 2. Ni inatupa ufahamu katika nia yake ya kama yeye aliandika sura ya kwanza ya Mwanzo.

Kumbukumbu sura ya 32 inatusaidia kuelewa kuwa Musa alimuona hali sambamba kati ya viumbe na ukombozi wa Israeli kutoka Misri . Musa aliandika kwamba wote viumbe na ukombozi wa Israeli kutoka Misri kushiriki chaotic uninhabitable walimwengu wote. Pia aliandika kwamba Mungu kuhamia katika ulimwengu ya awali chaotic na hovering vile yeye hovered juu ya Israeli wakati yeye kuwaokoa kutoka Misri.

Kutoka uwiano haya kati ya viumbe na Kutoka, tunaweza kuona kwamba Musa aliandika kuhusu machafuko ulimwengu wa giza si tu kuwaambia Israel kuhusu uumbaji; yeye pia aliwasilisha kazi ya Mungu wakati wa uumbaji kama mfano , muundo, au dhana ambayo alieleza kile Mungu mara kufanya kwa ajili ya taifa la Israeli katika siku yake. Wakati Musa aliandika kuhusu kazi ya awali Mungu katika uumbaji , alifanya hivyo kuonyesha wasomaji wake kwamba walikuwa si alifanya makosa katika kumfuata nje ya Misri. Badala yake, akaunti kuundwa kwa imeonekana jinsi ukombozi wao kutoka Misri ulikuwa tendo mkuu wa Mungu. Mungu alikuwa re- kuagiza ulimwengu kwa kutoa Israel na machafuko ya Misri, kama alivyofanya katika mwanzo. Mungu sasa hovered juu ya Israeli kama yeye hovered juu ya kuundwa kwa mwanzo. Badala ya kuwa kosa; kutoka Misri alikuwa Mungu katika kazi kuleta amri yake taka nyuma ya ulimwengu . Kwa neno

moja, ukombozi wa Israeli kutoka Misri ulikuwa kitu kidogo kuliko re- viumbe. Kwa sambamba hii kati ya mwanzo ya Mwanzo sura ya 1 na msafara uzoefu Israel katika akili , tunaweza kuona mtazamo huu alithibitisha kama sisi kuangalia sehemu ya mwisho, ulimwengu walau kuamuru katika sura ya 2 mstari wa 1 kupitia 3.

ULIMWENGU HALISI

Itakumbukwa kwamba kuundwa kwa hadithi kumalizika kwa Mungu kuingia raha yake . Mrefu Kiebrania kwa ajili ya " wengine" katika Mwanzo sura ya 2 mistari ya 2 na 3 ni *Shabbati* (שַׁבָּת) au kama sisi kusema hayo, "Sabato . " Na istilahi hii inaunganisha viumbe hadithi msafara wa Israeli katika bado njia nyingine .

Musa na Waisraeli alitumia neno Shabbati kimsingi kwa kutaja maadhimisho ya Sabato ambayo walikuwa kufurahia kwa mujibu wa sheria ya Musa. Kwa kweli, katika orodha ya Amri Kumi katika Kutoka sura ya 20, Musa alifafanua kwamba Israeli ilikuwa kuiangalia sana hiyo Sabato kwa sababu ya kile Mungu alichokifanya katika Mwanzo sura ya 2:

" Ikumbuke siku ya Sabato uitakase ... Maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu na nchi , bahari, na vyote vilivyomo , akastarehe siku ya saba. "
(Kutoka 20:8-11)

Wakati Israeli waliposikia katika Mwanzo kwamba Mungu alipumzika siku ya saba , hawakuweza kusaidia lakini yanahusiana hesabu ya Mwanzo kwa maadhimisho yao wenyewe Sabato na kwa amri kumi.

Ingawa wana wa Israeli walishika Sabato katika baadhi ya hatua katika jangwa , ni muhimu kutambua kwamba kiasi kamili ya ibada ya Sabato inaweza tu kufanyika katika Nchi ya Ahadi. Waisraeli walikuwa kuweka Sabato ya wiki (kama sisi kupata katika aya Kutoka sura ya 20 8 hadi 11). Lakini pia walikuwa kuweka siku nyingine takatifu au Sabato. Kwa mfano, sisi kujifunza kutoka Mambo ya Walawi sura ya 25 kwamba walikuwa pia kuchunguza kila mwaka wa saba kama mwaka wa Sabato kwa kuacha udongo katika konde zenu . Israel pia alikuwa kuweka mwaka kubwa ya Jubilee kila mwaka wa hamsini wakati madeni yote walikuwa kusamehewa na familia wote walikuwa kurudi mirathi yao ya awali ya ardhi. Katika sheria ya Musa , ibada kamili ya Mungu katika Sabato ilikuwa ngumu zaidi kuliko kitu chochote Israeli aliona kama wao tanga jangwani.

Kwa sababu maadhimisho kamili ya Sabato inaweza tu kufanyika kama Israeli walipoingia nchi , Musa mara nyingi alizungumza ya Kanaani kama nchi ya " kupumzika " au "kupumzika mahali " kutumia maneno ya Kiebrania *nuach* (נִיחַ) au *menucha* (מְנוּחָה) ambayo ni mara nyingi karibu kuhusishwa na *Shabbati* (Sabato) . Katika idadi ya maeneo , Musa ilivyoenezwa katika Nchi ya Ahadi kama Israeli kupumzika mahali ambapo taifa ingekuwa hatimaye kuchunguza ibada kama sheria ya Mungu required. Kwa mfano, katika Kumbukumbu sura ya 12 mistari ya 10 na 11 tunasoma maneno haya:

Lakini wewe kuvuka Jordan na kuishi katika nchi Bwana Mungu wako ni kutoa kama urithi, na yeye nitawapumzisha na adui zenu wote karibu na wewe ili wewe kuishi katika usalama. Kisha mahali Bwana, Mungu wako

Kwa Video, muongozo wa utafiti na raslimali nyingine tafadhali tembelea tuvuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.

kuchagua kama makao yake kwa ajili ya Jina- hapo ni kuleta kila kitu Nakuamuru : sadaka zenu za kuteketezwa na sadaka , na zaka zenu na zawadi maalum , na kila uchaguzi mali una aliapa Bwana . (Kumbukumbu 12:10-11)

Tunaona katika kifungu hiki kwamba maadhimisho kamili ya Sabato, ibada ya Mungu, lingetokea tu baada ya Israeli walikuwa waliingia katika nchi ya mapumziko.

Kwa maana Musa , Sabato alisimama kwa zaidi ya watu binafsi na familia kuweka mbali siku kwa ajili ya ibada ya utulivu. Sabato ilikuwa mwelekeo kati ya maono ya Musa ya wanaokaa katika nchi ya mapumziko, kuabudu na kusherehekea katika mahali maalum ambapo Mungu kuwekwa jina lake. Hii ni kwa nini katika Zaburi 95 mstari wa 11 Mungu alisema wale walio katazwa kuingia katika nchi ya Kanaani kwa njia hii:

Basi, mimi alitangaza kwa kiapo katika hasira yangu, "Wao kamwe kuingia katika raha yangu. " (Zaburi 95:11)

Hii uhusiano wa karibu kati ya Sabato na ibada full wa kitaifa wa Mungu katika Nchi ya Ahadi inaeleza kwa nini Musa kumalizika akaunti yake ya kuundwa kwa Mungu kuingia raha yake ya Sabato. Musa alikuwa akielezea wa Israeli kwamba tu kama Mungu walikuwa wakiongozwa ardhi kutoka machafuko ya Sabato , alikuwa kusonga Israel na machafuko ya Misri kwa lengo la Sabato katika Nchi ya Ahadi. Musa alikuwa kuongoza Israeli na wengine, nchi ya Kanaani. Na wale waliokuwa wakipinga mpango wa Musa walikuwa si tu kupinga mpango wa binadamu. Wao walikuwa kweli ni kupinga juhudi za Mungu kuleta watu wake katika kulingana na miundo bora ya ulimwengu. Kuondoka Misri na kuingia Nchi ya Ahadi kitu chini ya wamejipanga na mpango kamili wa Mungu kwa ajili ya viumbe .

Sasa kwa kuwa tumeona jinsi chaotic mwanzo na Sabato mwisho wa kuundwa kwa hadithi alielezea asili ya kweli ya kile Mungu alikuwa akifanya kwa Israeli kupitia Musa , sisi inapaswa kuangalia kwa ufupi baadhi ya mambo ya sehemu ya katikati ya siku ya kuagiza katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 3 kupitia 31. Jinsi gani Musa kuhusisha siku za kuundwa kwa huduma yake?

SIKU SITA YA KUAGIZA

Kuna baadhi ya viungo wengi kati ya siku za viumbe na msafara wa Israeli, lakini tutaangalia mbili tu ya haya: wa kwanza uhusiano na ukombozi kutoka Misri, na pili , lengo la kuwa na Nchi ya Ahadi.

Ukombozi kutoka Misri

Katika nafasi ya kwanza, katika kutoa Israeli kutoka Misri , Mungu alionyesha aina hiyo ya nguvu alionyesha katika kuagiza uumbaji katika Mwanzo sura ya 1. Upande mmoja wa picha , Mungu kuachwa ili imara katika kuundwa kwa kutuma mapigo juu ya Wamisri. Kwa mfano, badala ya maji amejiunga na maisha kama mwanzo, maji ya Misri

Kwa Video, muongozo wa utafiti na raslimali nyingine tafadhali tembelea tuvuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.

kuwa mauti na samaki walikufa wakati Mungu akageuka maji katika damu. Badala ya binadamu kuwa na mamlaka juu ya viumbe hai kama Mungu aliyeteuliwa katika mwanzo , vyura, chawa , wadudu na nzige ilitawala juu ya Wamisri. Mgawanyo wa mwanga na giza wakati wa uumbaji ilitenguliwa kama giza kufunikwa nchi ya Misri hata wakati wa mchana. Na badala ya ardhi kuzaa uoto wa asili, mvua ya mawe, moto na nzige kuharibu mazao yote katika Misri . Badala ya kuwa matunda na kuongezeka, wanyama wa Misri na watu walikufa kwa idadi kubwa. Katika haya na njia nyingine nyingi, laana juu ya Misri kuachwa ili Mungu alikuwa imara katika siku sita za Mwanzo sura ya 1. Wakati wa mapigo, katika nchi ya Misri kweli inasimulia kuelekea machafuko primordial . Ni ajabu basi Musa akawaita Israeli kuondoka eneo hilo, wito ni ukiwa tasa nyika.

Israeli, yeyote ambaye waliamini kwamba maisha ilikuwa nzuri katika Misri alikuwa na hesabu na akaunti ya Musa viumbe. Uzoefu wao katika Misri alisimama tofauti kabisa na njia Wamisri wenyewe mawazo kuhusu nchi yao. Wamisri waliamini ilikuwa ni ardhi heri na Mungu, na inaonekana angalau baadhi ya wana wa Israeli waliamini huu pia. Lakini Musa aliweka wazi kwamba Misri imekuwa kinyume cha walau kuamuru ulimwengu wa Mungu.

Wakati tofauti hii na Misri ni wazi kutosha, siku sita za uumbaji pia alikuwa na mawasiliano mazuri ya ukombozi kutoka Misri. Wakati Wamisri wakamwona regress nchi yao katika machafuko primordial , Waisraeli waliona Mungu kuagiza ulimwengu kwa niaba yao kwa njia ambayo inafanana sana na siku sita za uumbaji . Maji yao walibaki safi na uzima. Walikuwa si juu ya inayoendeshwa na vyura, na nzige. Walifurahia mwanga wakati Wamisri mateso katika giza . Mashamba ya Israeli alibakia uzalishaji. Wanyama wao walikuwa salama, na wana wa Israeli tele wakati wao walikuwa katika Misri .

Na zaidi kuliko huu, katika ajabu makubwa maonyesho ya utawala wake juu ya ulimwengu, Mungu uliofanyika nyuma Bahari ya Shamu na kusababisha nchi kavu ili kuonekana mbele ya wana wa Israeli tu kama ametokea siku ya tatu ya viumbe. Maajabu ya asili Mungu alifanya kwa niaba ya Israeli hawakuwa mno. Kwa njia nyingi, wao alikumbuka njia za Mungu kuamuru ulimwengu katika siku za Mwanzo sura ya 1. Inayofuatana hizi kati ya njia ya Mungu aliamuru nchi katika Mwanzo sura ya 1 na jinsi yeye mikononi Israeli kutoka Misri alionyesha kwa wasomaji Musa kwamba kazi ya Mungu kwa niaba yao sambamba kazi yake ya uumbaji. Katika msafara wao kutoka Misri, Mungu kujitengeneza ulimwengu kama alikuwa katika mwanzo. Si tu kwamba ukombozi kutoka Misri kukumbuka siku ya uumbaji, lakini utaratibu ambao Mungu ilianzishwa katika mwanzo pia kutarajia maisha ya njia itakuwa katika nchi ya Kanaani.

Umiliki wa Kanaani

Israel wakati kufikiwa Nchi ya Ahadi , asili itakuwa vizuri kuamuru na uzazi na furaha . Hii ni kwa nini Mungu Kanani nchi ijaayo maziwa na asali . Mbali na hayo , katika Nchi ya Ahadi Israeli lingetokea sahihi ya mfano wa Mungu kama ilianzishwa mwaka siku ya sita.

Ilani hasa kwamba katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 28 , Mungu alimwambia maisha ya binadamu:

"Zaeni na kuongezeka kwa idadi ; kujaza ulimwengu na kuitiisha . Kutawala juu ya samaki wa bahari na ndege wa angani na juu ya kila kiumbe chenye uhai kiendacho juu ya ardhi. " (Mwanzo 1:28)

Ingawa Israel alikuwa na uzoefu wa baadhi ya baraka hii, hata katika Misri , ilikuwa ni katika nchi ya Kanaani Mungu ingekuwa kumudu Israel heshima hii katika kipimo hata zaidi. Chini ya uongozi wa Musa, Waisraeli walikuwa katika njia yao ya mahali ambapo wangeweza kutimiza nafasi hii bora katika viumbe. Kusikiliza kile ambacho Mungu aliahidi kutokea kwa Waisraeli waaminifu katika nchi ya Israeli katika Mambo ya Walawi sura ya 26 mstari wa 9 :

Mimi kuangalia juu yenu na neema na kufanya matunda na kuongeza idadi yako, na mimi kushika agano langu pamoja nanyi . (Mambo ya Walawi 26:9)

Hapa dokezo kwa Mwanzo sura ya 1 mstari wa 28 ni dhahiri. Mungu alisema katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 28 , "Zaeni na kuongezeka kwa idadi ." Katika Mambo ya Walawi sura ya 26 mstari wa 9 alisema kuwa yeye kuwafanya matunda na kuongeza idadi yao katika nchi.

Nchi ya Kanaani itakuwa kama ulimwengu ya ajabu Mungu kuamuru katika mwanzo. Kanaani kuwa ni mahali pa mpangilio wa asili ambapo mfano wa Mungu itakuwa na uwezo wa kutimiza wajibu wake wa awali katika nchi.

Sisi kuguswa tu juu ya baadhi ya njia siku sita za uumbaji kuungana na uzoefu wa Israeli katika siku za Musa . Lakini tunaona kutoka sampuli hii kwamba rekodi Musa juu ya namna ya Mungu kuamuru ulimwengu katika siku sita za kwanza haukuwa tu ripoti ya yaliyotokea katika mwanzo wa wakati. Alieleza siku sita za uumbaji katika njia ambayo imesaidia wasomaji wake wa Israeli kuona wazi kile kinachotokea katika maisha yao wenyewe. Tu kama Mungu walikuwa wakiongozwa cosmos na machafuko kwa ajili ya Sabato na kuagiza asili kwa njia fulani, Mungu alikuwa kuchukua Israel na machafuko ya Misri kwa ajili ya Sabato wengine katika Kanaani kwa re- kuagiza ulimwengu kwa niaba yao.

Tunaweza kufikiria tu majibu ya Israeli waliposikia Musa kuwaambia kuhusu mwanzo wa ulimwengu. Wangeweza kuwa na barabara kile kinachotokea kwa wao alikuwa hakuna ajali . By ukombozi wao kutoka Misri na kuwapeleka Kanaani, Mungu alikuwa kusonga katika ulimwengu kama alivyofanya katika mwanzo ili kuleta bora kwa ulimwengu. Wokovu Israeli ilikuwa re- viumbe, na walikuwa kufuata Musa katika uzoefu zaidi na zaidi ya kwamba re- viumbe.

Sasa kwa kuwa tumeona maana ya awali ya Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3 , tunapaswa hoja ya mada yetu ya mwisho: matumizi ya kisasa ya akaunti viumbe. Kwa kutumia kifungu hiki, sisi kwa karibu kufuata njia Agano Jipya alifafanua juu ya mandhari ya kifungu hiki.

MATUMIZI YA KISASA

Waandishi wa Agano Jipya kutegemewa sana juu ya Mwanzo sura ya 1 kuwaambia kuhusu uumbaji wa Mungu wa ulimwengu . Wao alitoa kila dalili kwamba waliamini katika kutegemea ya akaunti ya Musa. Hata hivyo, kama muhimu kama ukweli huu inaweza kuwa, waandishi wa Agano Jipya pia alifafanua juu ya lengo kuu Musa kama sisi ilivyoainishwa hapa katika somo hili.

Tu kama Musa alipoona viumbe kama mfano wa ukombozi wa Israeli kutoka Misri , Agano Jipya inaonekana katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3 kama mfano wa ukombozi mkubwa sana : wokovu kwamba anakuja katika Kristo. Agano la New inafundisha kuwa uzoefu yote ya wokovu na hukumu ambayo Israeli walipoona katika siku za Agano la Kale kutarajia siku kubwa na ya mwisho wakati Mungu kuleta wokovu na hukumu kupitia mwana wake, Yesu. Imani hii imesababisha waandishi wa Agano Jipya kwa njia ya akaunti ya Musa wa viumbe na lengo maalum juu ya Kristo. Tu kama Israel ni kuona msafara wake katika mwanga wa viumbe, waandishi wa Agano Jipya inaonekana katika Kristo katika mwanga wa viumbe.

Kila sisi kuchunguza mafundisho ya Agano Jipya juu ya kazi ya ukombozi ya Kristo , ni lazima daima kumbuka kwamba waandishi wa Agano Jipya alitambua kwamba Kristo hakuwa na kuleta ukombozi kwa ulimwengu wote kwa mara moja. Badala yake, wao waliamini kwamba Kristo kuleta wokovu kubwa na hukumu kwa ulimwengu katika hatua tatu unahusiana wa ufalme wake.

Katika nafasi ya kwanza, Kristo mambo mengi kwa wokovu wa watu wake wakati yeye kwanza alikuja ulimwenguni . Tunaweza kuwaita kipindi hiki cha kuja Kristo kwanza , uzinduzi wa ufalme . Agano la New inaonekana maisha ya Kristo, kifo, ufufuo , na kupaa , kama vile Pentekoste na wizara ya msingi wa mitume, kama mwanzo wa ukombozi kuu ya Kristo .

Katika nafasi ya pili , waandishi wa Agano Jipya walielewa kwamba ufalme wa Kristo inaendelea sasa kwamba ameacha ulimwengu hii. Wakati huo, neema ya Mungu kuokoa kuenea ulimwenguni kote kwa njia ya mahubiri ya injili. Historia nzima ya kanisa baada ya mitume na mpaka kurudi kwa Kristo inajumuisha muendelezo wa wokovu katika Kristo.

Katika nafasi ya tatu , Agano Jipya kuwafundisha kwamba wokovu atakuja katika ukamilifu wake katika ukamilifu wa ufalme , wakati Kristo atakaporudi katika utukufu . Tutaona ushindi wake juu ya uovu, waliokufa katika Kristo watafufuliwa, na tutatawala pamoja naye juu ya ulimwengu . Wokovu imeanza kwa mara ya kwanza kuja na kuendelea leo Kristo itakuwa imekamilika wakati anarudi ukamilifu.

Hatua hizi tatu za ufalme wa Kristo ni hivyo muhimu kwa ajili kuelewa njia waandishi wa Agano Jipya alifafanua juu ya kuundwa kwa Musa kwamba tunapaswa kuangalia kila mmoja wao tofauti. Kufuatia mfano wa Musa kuandika kwa Israeli, waandishi wa Agano Jipya kutumika kuundwa kwa sababu ya Mwanzo kwa wokovu wa Kristo katika uzinduzi huo, muendelezo , na ukamilifu wa ufalme wa Kristo. Hebu tuangalie kwanza njia Agano Jipya inahusiana sura ya kwanza ya Mwanzo uzinduzi wa ufalme .

UZINDUZI

Jinsi gani Agano Jipya kutumia viumbe kama Lens kwa kutafsiri uzinduzi wa ufalme wa Kristo ? Naam, mara kadhaa Agano Jipya inazungumzia kuja kwanza wa

Kristo kama re- uumbaji wa Mungu, reshaping yake ya cosmos . Fikiria kwanza maneno ya kwanza ya injili ya Yohana . Katika Yohana sura ya 1 mstari wa 1 kupitia 3 tunasoma maneno haya :

Katika mwanzo alikuwa Neno , na Neno alikuwa pamoja na Mungu , na Neno alikuwa Mungu. Alikuwa pamoja na Mungu katika mwanzo. Kwa njia yake vitu vyote viliumbwa ; bila yeye hakuna lilifanywa kuwa yamepatikana. (Yohana 1:1-3)

". Katika mwanzo" taarifa kwamba injili ya Yohana kuanza mbali , Sisi wote kutambua kwamba maneno haya kutoka maneno ya kwanza ya Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 ambapo Musa aliandika:

Katika mwanzo Mungu aliumba mbingu na ardhi. (Mwanzo 1:1)

Kutoka mwanzo, Yohana kuweka wasomaji wake katika mfumo wa akaunti uumbaji katika Mwanzo . Kisha Yohana aliendelea kusema kuwa Kristo alikuwa mtu wa Utatu ambaye alifanya kila kitu. Alikuwa neno la Mungu amesema katika viumbe ambao kwa huo ulimwengu kwa mara ya kwanza alifanya.

Ingawa aya hizi kuanza na kumbukumbu ya wazi kuundwa kwa hadithi , kama sisi kuendelea kusoma katika Yohana sura ya 1, tunaona kwamba Yohana subtly kuhamishwa kutoka Mwanzo hadi mwingine seti ya matukio ambayo sambamba akaunti viumbe. Kusikiliza nini aliandika katika mstari ya pili, katika Yohana sura ya 1 mstari wa 4 na 5:

Katika yeye alikuwa chanzo cha uhai na uzima huo ndio ulikuwa mwanga wa watu. Na mwanga huo huangaza gizani, lakini giza hajaelewa yake. (Yohana 1:4-5)

Katika hatua hii Yohana aliendelea kuteka juu ya mandhari ya Mwanzo sura ya 1, hasa mandhari ya mwanga ambayo Mungu kuletwa chaotic ulimwengu wa giza siku ya kwanza. Hata hivyo, badala ya tu kusema ya Yesu kama mwanga wa Mwanzo , Yohana alisema mwili wa Kristo kama mwanga `aa ndani ya giza la ulimwengu unasababishwa na dhambi. By kuhama kutoka kuundwa kwa ujio wa Kristo , Yohana umebaini kuwa katika Kristo `aa dhidi ya giza dhambi ya ulimwengu , Mungu wakiongozwa dhidi ya machafuko ya ulimwengu, kama alivyofanya katika mwanzo.

Motif sawa inaonekana katika 2 Wakorintho sura ya 4 mstari wa 6. Kuna Paulo alieleza utukufu wa huduma yake kwa njia hii:

Kwa Mungu , ambaye alisema, " Nuru iangaze katika giza ," alifanya mwanga wake, kuangaza mioyoni mwetu kutupatia mwanga wa ujuzi wa utukufu wa Mungu katika uso wa Kristo. (2 Wakorintho 4:6)

Hapa, Paulo moja kwa moja inajulikana Mwanzo sura ya 1 katika maneno , "Mungu ... alisema ' Nuru iangaze katika giza. ' " Yeye ililenga kwanza ya awali kuagiza kuundwa kwa muonekano wa mwanga, lakini kisha alielezea sambamba muhimu kuundwa kwa

hadithi Mungu pia "alifanya mwanga wake, kuangaza mioyoni mwetu " wakati " utukufu wa Mungu" ilionekana "katika uso wa Kristo."

Mtume alisema kuwa uzinduzi wa Kristo ufalme - kwamba wakati uso wa Kristo inaweza kuonekana ulimwenguni, ilikuwa bora kueleweka wakati ilikuwa ni kuhusiana na mfano wa kazi ya Mungu ya awali ya ubunifu. Utukufu huo Mungu alionyesha katika sura ya mwanga katika mwanzo alikuwa pia wazi katika Kristo kuja mara ya kwanza katika ulimwengu wa giza .

Kutokana na vifungu hizi mbili tunaona kipengele muhimu katika mfumo wa Kikristo akaunti Musa viumbe. Wafuasi wa Kristo kupata katika Mwanzo sura ya 1 picha, kutarajia, ya nini Mungu alifanya kwa mara ya kwanza ujio wa Kristo , uzinduzi wa ufalme .

Kwa njia nyingi mimi na wewe uso aina ya majaribu kwamba wana wa Israeli zifuatazo Musa wanakabiliwa. Mungu alifanya jambo la ajabu wakati Kristo kwanza alikuja katika ulimwengu huu tu kama alivyofanya wakati yeye kwanza kutolewa Israeli kutoka Misri. Hata hivyo, sisi mara nyingi kushindwa kuona jinsi kazi mkubwa wa Mungu katika Kristo miaka 2000 iliyopita kwa kweli ilikuwa . Kutoka wasiofahamu binadamu vantage uhakika, maisha ya Kristo haina kuangalia muhimu sana . Ni urahisi brushed mbali kama moja tu ya matukio mengi insignificant ambayo yalitokea katika nyakati hizo. Wakati sisi ni kujaribiwa kufikiri njia hii kuhusu Kristo, tunapaswa kukumbuka mtazamo wa Agano Jipya. Kuonekana Kristo hapa ulimwenguni ni mwanzo wa mwisho re- kuagiza wa ulimwengu kwa Mungu . Mungu alikuwa kutoa ulimwengu na giza chaotic ya dhambi na mauti . Kuja wa kwanza wa Yesu alianza utaratibu ambao Mungu kufanya viumbe yake ya ajabu , milele maisha kutoa nafasi kwa ajili yake na sanamu yake kukaa katika utukufu milele. Sisi ni haki ya mahali imani yetu katika Kristo na katika yeye peke yake.

Hadi sasa tumeona kwamba Agano Jipya anatumia viumbe hadithi kuelezea umuhimu wa kuja kwanza wa Kristo. Sasa tunaweza kuona kwamba Agano Jipya anaona muendelezo wa ufalme , kipindi kati ya comings kwanza na wa pili wa Kristo , kwa kuwa re- kuundwa kwa pamoja.

MUENDELEZO

Familiar kifungu moja ambayo unaeleza hali hii ni 2 Wakorintho sura ya 5 mstari wa 17:

Kwa hiyo, kama mtu yeyote ni katika Kristo, yeye ni kiumbe kipya; ya kale yamepita , hali mpya imefika ! (2 Wakorintho 5:17)

Tafsiri Mfalme Yakoboaya hii kusema kwamba wakati mtu ni katika Kristo anakuwa " kiumbe kipya. " Hii tafsiri ni bahati mbaya kwa sababu inashindwa kufikisha dokezo Paulo kuundwa kwa sababu ya Mwanzo sura ya 1. Neno la Kigiriki ni ktisis (κτίσις), ambayo ni vizuri kutafsiriwa "kiumbe " (kama katika tafsiri ya kisasa zaidi) si " kiumbe." Kwa kweli, sehemu hii ya kifungu inaweza kweli kutafsiriwa, "Kuna kiumbe kipya." Paulo dhana inaonekana kuwa wakati watu kuja kwa Kristo katika imani ya kuokoa , wanakuwa sehemu ya ulimwengu wa mpya, ulimwengu mpya, kiumbe kipya.

Katika mwanga huu tunaona kwamba wakati wa muendelezo wa watu ufalme na wanawake uzoefu kiumbe kipya wakati wanaweka imani yao katika Kristo. Kwa maana

hii, Mwanzo sababu ya kuundwa kwa huwa ni njia ya ufahamu vizuri kile kinachotokea kwa kila mtu asikiaye hili, na anaamini, na ifuatavyo Kristo. Kama sisi kuwa sehemu ya viumbe mpya wa Mungu, sisi kuanza kufurahia ajabu ya utaratibu bora wa Mungu kwa ulimwengu .

Kwa sababu hii, si jambo la kushangaza kwamba Paulo pia alieleza mchakato wa wokovu wa mtu binafsi katika njia nyingine waliotumia juu ya akaunti ya Musa viumbe. Katika Wakolosai sura ya 3 mstari wa 9 na 10 tunasoma maneno haya :

Wamechukua mbali binafsi yako ya zamani pamoja na matendo yake na kuweka utu mpya , ambayo ni kuwa upya katika maarifa katika sura ya Muumba wake. (Wakolosai 3:9-10)

Katika kifungu hiki, mtume ilivyoenezwa nini kinatokea kwa wafuasi wa Kristo katika suala la Mwanzo sura ya 1. Sisi ni " upya ... kwa mfano wa Muumba [wetu] . " Bila shaka, Paul inajulikana Mwanzo sura ya 1 mstari wa 27 ambapo Musa alisema kuwa ulimwengu bora Mungu ni pamoja na Adamu na Hawa ambao walikuwa aliumbwa "kwa mfano wa Mungu. " Wakati muendelezo wa ufalme wa Kristo , tunaona kwamba sisi ni daima " unafanywa upya " katika mchakato wa maisha wa kurejesha hali ya kwamba wazazi wetu wa kwanza uliofanyika kama picha ya Mungu.

Vifungu hivi viwili kuonyesha kwamba Agano Jipya kutumika akaunti Musa viumbe kama kiwango kwa ajili ya kuelewa kazi ya Kristo, si tu katika uzinduzi wa ufalme , lakini pia katika muendelezo wake .

Bila shaka waandishi wa Agano Jipya alichukua mandhari ya Musa viumbe hadithi kwa hatua moja ya mwisho. Si tu kwamba wao kuangalia Kristo kuja mara ya kwanza kama mwanzo wa kiumbe kipya, na kwa muendelezo wa ufalme kama wakati watu binafsi kufurahia madhara ya viumbe mpya katika maisha yao , lakini pia kutumika mandhari Uumbaji ya mwisho hatua ya Kristo na kazi ukamilifu wa ufalme .

UKAMILIFU

Vifungu angalau mbili katika Agano Jipya kusimama nje katika suala hili. Kwanza, Waebrania sura ya 4 inahusu kurudi kwa Kristo katika suala la akaunti ya Musa kuundwa kwa :

Kwa mahali fulani amesema kuhusu siku ya saba katika maneno haya: " Na siku ya saba Mungu alipumzika kutoka kazi zake zote." ... Kuna bado, basi, Sabato ya mapumziko kwa watu wa Mungu; kwa mtu yeyote ambaye inaingia ya mapumziko ya Mungu pia anakaa kutokana na kazi yake mwenyewe , kama Mungu alivyopumzika baada ya yake . Hebu , kwa hiyo, kufanya kila juhudi kuingia katika raha ile . (Waebrania 4:4-11)

Tu kama Musa kutumika siku ya Sabato ya Mungu katika Mwanzo sura ya 2 ya kukuza Israel kuelekea Kanaani, nchi ya mapumziko, mwandishi wa Waebrania aliona siku ya Sabato ya Mungu kama mfano bora wa ukombozi wa mwisho tutapata Kristo atakaporudi. Katika njia sawa kwamba Mungu walau kuamuru ulimwengu katika mwanzo na kuletwa kuhusu Sabato furaha , wakati Kristo atakaporudi katika utukufu

yeye re- mpangilio wa ulimwengu na kuwapa watu wake furaha ya mapumziko ya mwisho ya Sabato. Kama sisi kwa muda mrefu kwa siku hii , tunaambiwa hapa kwamba ni lazima " kufanya kila juhudi kuingia ndani ya lile wengine" ambayo atakuja wakati Yesu atakaporudi.

Hatimaye, moja ya vifungu mkubwa zaidi kwamba kubainisha Kristo kuja mara ya pili katika suala la akaunti ya Musa viumbe ni Ufunuo sura ya 21 mstari wa 1. Kusikiliza kwa njia ya Yohana kutumika kuundwa kwa mandhari ya kurudi kwa Kristo :

Kisha nikaona mbingu mpya na nchi mpya , kwa maana mbingu za kwanza na nchi ya kwanza zimekwisha kupita, na kulikuwa na hapana bahari tena . (Ufunuo 21:1)

Yohana alizungumza kwa "mbingu mpya na nchi mpya, " na maneno haya anakumbuka Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 ambayo inaandika kwamba Mungu aliumba " mbingu na ardhi. " Hata hivyo, Yohana alisema kuwa katika ulimwengu hii mpya kutakuwa "hakuna tena [kuwa] bahari yoyote. " mtakumbuka kuwa katika Mwanzo sura ya 1 mstari wa 9 Mungu kuwazuia bahari , kuweka ndani ya mipaka ili nchi kavu inaweza kuonekana na kuunda mazingira salama kwa binadamu. Katika ulimwengu mpya, baada ya kurudi kwa Kristo, tutaweza kujua kwamba bahari chumvi itakuwa kuondolewa kabisa katika ardhi, na nafasi yake kuchukuliwa na uzima maji safi . Kazi ya Kristo ni sawa na siku za uumbaji katika Mwanzo sura ya 1, lakini katika Kristo Mungu kwenda zaidi , mengi zaidi katika kuleta ili bora ya kukamilika. Ulimwengu mzima itakuwa re-umba katika mbingu mpya na nchi mpya, na Mungu na watu wake kufurahia ulimwengu huo mpya pamoja .

Kwa bahati mbaya, Wakristo mara nyingi kukatwa matumaini yao milele na viumbe . Sisi kudhani kwamba sisi itatumia milele katika ulimwengu wa kiroho up mbinguni. Lakini Agano Jipya ni wazi sana kuhusu hili. Hatima yetu ya mwisho ni kurudi kwa ajili ya Sabato aliyeteuliwa katika siku ya saba ya uumbaji. Sisi kutumia milele katika mbingu mpya na ulimwengu mpya. Hii ilikuwa ni tumaini la Israeli katika siku za Musa, na ni matumaini yetu hata leo.

Wakati sisi kufuata uongozi wa Agano Jipya, tunapaswa kukabiliana na sura ya kwanza ya Mwanzo kama zaidi ya rekodi ya tu ya kile kilichotokea muda mrefu uliopita. Pia ni picha ya kile ambacho Mungu amefanya katika Kristo kuja mara ya kwanza , anachokifanya sasa katika maisha yetu siku kwa siku, na kile ambacho Mungu siku moja kuleta kukamilika wakati Yesu atakaporudi.

Katika hatua zote tatu za ufalme wa Kristo , Mungu hatua dhidi ya machafuko ya dhambi na mauti katika ulimwengu na katika maisha yetu. Katika uzinduzi huo, muendelezo na ukamilifu wa ufalme , yeye seti ulimwengu juu ya njia ya bora wa mwisho ajabu mpya kuundwa kwake kwa watu wake.

HITIMISHO

Katika somo hili tumeona mawazo nne kuu : makuu lengo la Mwanzo sura ya 1 hadi 11, muundo na maana ya awali ya Mwanzo sura ya 1 mstari wa 1 kupitia sura ya 2 mstari wa 3, na njia Agano Jipya inatumika mandhari ya akaunti kuundwa kwa Kristo na maisha yetu. Maana ya mbinu hii kuundwa kwa rekodi ya Musa kwa leo ni ajabu kusema mdogo.

Kwa Video, muongozo wa utafiti na raslimali nyingine tafadhali tembelea tuvuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.

Kama Wakristo wanaoishi leo , tunahitaji kuona ni jinsi gani Musa madhumuni ya awali katika Mwanzo inatumika kwa maisha yetu katika Kristo. Tu kama Israeli ambao kwanza kusikia sura ya kwanza ya Mwanzo, sisi ni urahisi tamaa kama sisi kumfuata Kristo katika ulimwengu hii ya dhambi . Lakini kama Musa moyo wasomaji wake kuamini kwamba walikuwa juu ya njia ya Mungu kwa ulimwengu wake bora, sisi pia wanapaswa kuwa na moyo kama sisi kutembea njia ya ajabu wa Mungu kwenye ulimwengu hii bora katika Kristo.

Kwa Video, muongozo wa utafiti na raslimali nyingine tafadhali tembelea tuvuti ya Third Millennium Ministries katika thirdmill.org.